

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**Економіка та менеджмент:
перспективи розвитку**

**Экономика и менеджмент:
перспективы развития**

**Economics and management:
development perspectives**

Матеріали
IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 20 листопада 2014 року)

Суми
Сумський державний університет
2014

порівняно з аналогічним періодом 2013 р., тоді як за підсумками першого півріччя цей показник становив 17,5%, а за підсумками першого кварталу 2014 р. спад – 23,1%. За звітний період було освоєно 135,477 млрд. грн капітальних інвестицій (без урахування тимчасово окупованих Криму та м.Севастополя). У зоні конфлікту в Луганській та Донецькій областях спад капітальних інвестицій становить 51,2% і 49,2% відповідно. У галузевому розрізі найбільше падіння капітальних інвестицій за дев'ять місяців цього року було зафіксовано у сфері спорту і розваг – на 71,5%, держуправління та оборони – на 55,3%, охорони здоров'я – на 58,4%, освіти – на 44,5%, промисловості – на 25,4%, інформації та телекомунікацій – на 22,1%, сільському господарстві – на 16,6% і торгівлі на 15,2%. Інфляція в Україні підвищилася до 19,8% (жовтень) порівняно з 0,5% у січні 2014 р., причому девальвація гривні за аналогічний період становила 58,9%.

Обмежений приплив іноземного капіталу в економіку України та нерациональність його використання обумовлені рядом проблем: корупція, бюрократизація дозвільних процедур (започаткування та припинення підприємницької діяльності, ліцензійних, сертифікаційних, митних тощо), нестабільність та непрозорість правового та регуляторного середовища, недосконалість системи захисту іноземних інвестицій, рейдерство та ін.

Якщо українська влада та її західні союзники будуть зволікати із заходами зі стимулювання економіки, дефолт може виявитися неминучим.

ЕКО-ІННОВАЦІЇ В БІЗНЕС-МОДЕЛЯХ

Загвойська Л.Д., доцент

Національний лісотехнічний університет України

Необхідність швидкого і суттєвого підвищення ефективності використання ресурсів – ресурсна революція (McKinsey, 2011) – актуалізує системні зміни у природокористуванні. Шоста інноваційна хвиля – еко-інновації, тт.. результат інноваційної діяльності екологічного спрямування (Fussler and James, 1996; Андреева, 2003; ЕЮ, 2013) – потребує відповідних змін у поведінці, політиці та інституціях. У сучасному бізнес-ландшафті ці зміни матимуть структурний характер і виявлятимуться як синергія технічних та інституційних трансформацій, які різко змінять ефективність усієї економічної системи.

Імператив сталого розвитку неодмінно знаходить вияв у концептуальних моделях сучасного бізнесу. Бізнес-модель є формалізованим представленням процесів створення цінності (економічної, соціальної, культурної та ін.), її пропозиції клієнтам та отримання за неї плати, а відтак

перетворення цієї плати на прибуток. Бізнес-модель формалізовано відображає логіку реалізації бізнесу: його мету, організаційну структуру, стратегію, лінійку продуктів, ресурси, операції, інфраструктуру, способи продажу та політики, які забезпечують можливість успішного розвитку компанії та її стратегічні переваги в отриманні прибутку.

Концептуалізуючи бізнес-моделі, *A. Osterwalder та Y. Pigneur* (2009) зазначають, що: «бізнес-моделі описують як організації створюють та втримують цінність». Дослідники ідентифікують дев'ять обов'язкових елементів бізнес-моделей. Усі ці елементи зазнають системних змін за умов загострення обмеженості природного капіталу. Розглянемо трансформацію базових елементів бізнес-моделі в умовах урахування екологічних обмежень:

Зміна ринкової пропозиції. Аналітики вважають, що змінюється сам спосіб створення і надання ціннісних пропозицій. Уже сьогодні дедалі інтенсивніше відбувається процес інтегрування принципів економіки замкнутого циклу. Усе ще домінуючі лінійні моделі бізнесу (Зроблено-Продано-Використано-Утилізовано) мають поступитися моделям замкнутого циклу (Зроблено-Продано-Використано-Повторно_використано-Перероблено), що означатиме виникнення нового процесу в бізнес-моделях – ревіробництва (*remanufacturing*). Також очікується поширення моделі «товар-послуга» (*product-service systems*), що змусить виробничників переосмислити ланцюжки постачання та вартості, виробляти товари і послуги з високою ефективністю використання ресурсів і ремонтпридатністю.

Споживачі. Саме вони можуть вимагати інноваційних товарів і послуг, підштовхуючи бізнес до еко-інновацій, або ж чинити спротив цим змінам, виявляючи свою прив'язаність до звичних моделей споживання та поведінки («ефект колії»). Сучасний бізнес стає більше орієнтованим на споживача (*customer-centered*). У цьому контексті актуалізується питання поінформованості споживачів, їхніх знань про стан і тенденції зміни довкілля, а також про нові можливості ринкових пропозицій та способи їх ефективного використання.

Інфраструктура. Трансформація ціннісної пропозиції неодмінно змінить стосунки виробника і споживача: формування системи «товар-послуга» вимагатиме кращого розуміння потреб споживачів і тіснішого спілкування обох сторін, ніж це спостерігається у випадку продажу товарів. Тому для бізнес-моделей економіки закритого циклу (*circular economy*) очікується інтенсивніше спілкування виробників і споживачів із використання потенціалу «хмарних технологій», більша увага до втримання і лояльності клієнтів. Для розгортання процесів переходу до моделей сталого розвитку винятково важливою є співпраця бізнесу з публічними стейкхолдерами.

Фінанси. Рентабельність альтернативних способів ведення бізнесу визначається низкою екзо- та ендогенних чинників. Значною мірою вона залежатиме від того, яке спрямування має бізнес: на мінімізацію витрат чи на пропозицію цінності (Загвойська, 2014).

Усвідомлення об'єктивної та абсолютної обмеженості природних ресурсів призведе до зміни стратегії і тактики сучасного бізнесу. Відповідні зміни екологічного та інституційного середовища спонукатимуть бізнес до формування альтернативних моделей пропозиції цінностей, які будуть побудовані на засадах філософії життєвого циклу та еко-дизайну. Тобто підвищення екологічності виробів і послуг закладатиметься ще на етапі їх проектування шляхом підвищення функціональності, вибору безпечних і придатних для повторного використання сировини і (біо)матеріалів, застосування систем екологічного менеджменту і безпечних технологічних процесів, покращеної логістики, розподілу і повернення товарів, систем забезпечення повторного використання, обслуговування та перероблення.

У рамках сучасних інституціональних процесів відбувається маргіналізація бізнес-моделей, орієнтованих на дешеві викопне паливо та сировину, екстерналізацію екодеструктивних впливів і недосвідченість суспільства у питаннях екологічної політики. Міжнародний бізнес поступово перетворюється на свідомого і відповідального агента сталого розвитку. Активізацію цих процесів в Україні повинна забезпечити системна й ефективна екологічна політика у всіх її вимірах.

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВСТАНОВЛЕННЯ ГРАНИЧНИХ ЦІН НА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Косенко О.П., к.е.н, доцент

Національний технічний університет «ХПІ» (Україна)

Методичні положення по здійсненню угод на ринку інтелектуальної власності мають свої відмінності, володіють певними специфічними рисами. Патентовласник (розробник), який на трансфертному ринку знаходиться в ролі продавця ОІВ, прагне до компенсації проведених витрат і отриманню певного рівня прибутку. Покупець (споживач) ОІВ обґрунтовує свою ринкову поведінку на основі величину доходу від впровадження ОІВ у своє виробництво [5]. Частіше всього стартовою точкою в перемовинах з боку патентовласника є розрахована ним максимально можлива вартість ОІВ, яка є в принципі за певних обставин прийнятною для конкурента це повна оцінка прав проникнення потенційним споживачем (ліцензіатом) в охоронювану патентом на даний ОІВ ринкову нішу. У ліцензіата можуть бути свої